Redacțiunea, Administrațiunea, și Tipografia
Brașov, piața mare Nr. 30.
Scrisori nefrancate nu se primesc. — Manuscripte nu se retrimet.
INSERATE se primesc la Administrațiune în Brașov și la următórele Birouri de anunciuri:
în Viena: *M. Dukes, Heinrich Schalek, Rudolf Mosse, A. Oppeliks Nachfolger; Anton Oppelik, J. Danneberg*, în Budapesta: *A. V. Goldberger, Eckstein Bernat*; în Bucuresci: *Agence Havas*, Succursale de Roumanie; în Hamburg: *Karolyi & Liebmann*.
Prețul inserțiunilor: o seria garmond pe o colónă 6 cr. și 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicări mai dese după tarifă și învoială.
Reclame pe pagina a 3-a o seria 10 cr. séu 30 bani.

# GAZETA TRANSILVANIEI.

ANUL LIX.

„Gazeta" iese în fiă-care di.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe șese luni 6 fl., pe trei luni 3 fl.
N-rii de Duminecă 2 fl. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șése luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 franci.
Se prenumeră la tóte oficiele poștale din întru și din afară și la dd. colectori.
Abonamentul pentru Brașov
administrațiunea, piața mare, Târgul Inului Nr. 30 etagiu I.: pe un an 10 fl., pe șese luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr. Cu dusul în casă: Pe un an 12 fl., pe 6 luni 6 fl., pe trei luni 3 fl. Un esemplar 5 cr. v. a. séu 15 bani. Atât abonamentele cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 283. Brașov, Luni-Marți 24 Decemvre 1896.

## Nou abonament la GAZETA TRANSILVANIEI

**Cu 1 Ianuarie 1897 st. v.**

**se deschide nou abonament la care invităm pe toți amicii și sprijinitorii fóiei nóstre.**

**Prețul abonamentului:**

Pentru Austro-Ungaria:

| | |
|---|---|
| pe un an . . . . . . . | 12 fl. |
| pe șese luni . . . . . . . | 6 fl. |
| pe trei luni . . . . . . . | 3 fl. |

Pentru România și străinătate:

| | |
|---|---|
| pe un an . . . . . | 40 franci |
| pe șese luni . . . . . | 20 „ |
| pe trei luni . . . . . | 10 „ |

Abonarea se póte face mai ușor prin **mandate postale.**

Administrațiunea
„Gazetei Transilvaniei".

## Una-i vorba și alta-i fapta.

Cu ocasiunea felicitărilor obicinuite a se schimba între partidele parlamentare unguresci și între conducĕtorii lor cu prilejul Anului nou gregorian, s'au schimbat între representanții „națiunei" felurite idei séu cel puțin frase, în care diferitele partide unguresci caută a-și arĕta situațiunea lor, aspirațiunile și dorințele lor, punctul lor de mânecare la începutul anului nou.

Nici una din partidele unguresci n'a fost anul acesta așa de bogată în frase oratorice și în laude de sine, ca partida așa poreclită liberală. Toți oratorii acestei partide — după-cum se póte vedé din darea de sémă, ce o publicăm mai jos, — se întrec care de care sĕ aducă elogii activității „rodnice" a acestei partide, sĕ preamărescă simțul de libertate „înnăscut" al poporului unguresc, care acuma cu fală pășesce într'al doilea mileniu al esistenței sale ca popor europén, și în deosebi sĕ aducă omagiile cele mai călduróse guvernului condus de „înțeleptul și energicul" ministru-președinte Banffy, a cărui „destoinicie" se afirmă din ce în ce tot mai mult.

Ba președintele partidei guvernamentale, baronul Podmaniczky, merge așa de departe cu dityrambele sale, încât esclamă cu emfasă: „Partida liberală a moștenit prin activitatea antecesorilor un patrimoniu strălucit și acest patrimoniu ni s'a predat nouĕ prin vocea poporului, care este vocea lui Dumnedeu. Poporul a judecat asupra nóstră, asupra activității nóstre și a guvernului sprijinit de noi, și cu ocasiunea alegerilor celor nouĕ ne-a făcut părtași de o biruință strălucită".

Așa ar fi, — decă n'ar fi altfel. Așa ar fi, decă n'am sci cu toții, cum se fac alegerile dietale în statul acesta și mai cu sémă, cum s'au făcut alegerile din urmă. De altfel conducĕtorii partidelor oposiționale, afară dóră de ai partidei kossuthiste, aliată la alegerile din urmă cu cea guvernamentală, au caracterisat destul de bine modul, în care s'au făcut aceste alegeri. Corumperi cu bani și cu promisiuni, amenințări și chiar și bătăi, — étă mijlócele, cari s'au folosit la cele mai multe din alegerile ultime.

Da, vocea poporului este vocea lui D-deu!... dér numai sĕ fiă lăsată acéstă voce a se rosti în tocmai după cum e convingerea, după-cum sunt dorințele poporului. Altfel cu nimic în lumea acésta nu se póte face un abus așa de mare, ca tocmai cu vocea poporului.

Și decă corifeii oposiționali maghiari se plâng, că organele guvernului nu dau pas poporului sĕ-și arĕte adevĕratele sale dorințe, cu cât mai mult avem drept sĕ ne plângem noi, celelalte naționalități, și în deosebi noi Românii, în contra apĕsărilor continue, pe care are a le suferi poporul nostru și în deosebi în contra tuturor mĕsurilor, care s'au luat și care se iau mereu, ca vocea poporului nostru sĕ nu se pótă audi nici-când în acest stat.

Nu libertatea, domnilor dela cârmă, este devisa vóstră, ci cu totului tot altceva! Tendința de a avé cu ori și ce preț puterea în mână și a o esploata în favórea companiei jidano-maghiare, étă întrégă programa vóstră în tótă golătatea ei.

Acésta este starea faptică a lucrurilor, și mijlócele, prin care se susține acéstă stare anormală și de bună sémă stricăciósă esistenței statului, le cunóscem cu toții, și le cunósceți și voi ca și noi, — dér nu voiți, séu nu vĕ dă mâna sĕ le spuneți. Sub eticheta vóstră liberală se ascunde o marfă, de care în adevĕr trebue sĕ vĕ fiă rușine.

Ei bine, dér cum sunt în stare așa numiții liberali sĕ ducă de nas o lume întrégă? Nu se găsesc óre și în sînul poporului maghiar bărbați, cari sĕ recunóscă, că modul de guvernare actual este cu totul fals și că urmându-se 'și mai departe, după cum s'a urmat până acum, statul acesta nu va puté avé liniște nici când și mai curênd séu mai târdiu lucrurile vor trebui sĕ ajungă la o catastrofă?

S'ar găsi, de bună sémă, decă momentan aprópe totalitatea concetățenilor noștri milenari nu ar suferi de o bólă gravă psihică, de bóla șovinismului. — Tot ce vietuesce în acest stat, trebue sĕ se prefacă în Maghiari! — acésta e lozinca, și pentru îndeplinirea acestei utopii ei jertfesc totul, chiar și convingerile lor politice.

Așa e numai în stare a se susține la putere partidul poreclit liberal; așa și-a câștigat laurii și Tisza și Wekerle, și așa crede că-'și va câștiga merite neperitóre pentru „națiune" și actualul șef al guvernului unguresc, baronul Bánffy.

Aparențele până acum ar fi pentru dênșii, mai cu sémă în urma paradei millenare din anul ce acum se încheiă, dér aparența nu e tot una cu realitatea, după cum vorbele frumóse ale celor dela putere sunt departe de faptele lor, ca ceriul de pământ.

---

## Felicitări de Anul-nou între corifeii politici maghiari.

Ca de obiceiŭ, și în anul acesta membrii diferitelor partide meghiare din parlament aflători în Budapesta au felicitat pe conducĕtorii lor de Anul nou. Cu ocasiunea acésta s'au schimbat vorbiri mai mult séu mai puțin însemnate, din care nu va fi de rĕu sĕ facem câte ceva cunoscut și cetitorilor noștri.

Membrii partidei liberale unguresci s'au adunat mai întâiŭ în localul clubului liberal, unde *L. Terényi* a felicitat în numele celor adunați pe președintele partidei, baronul *Fr. Podmaniczky.* Acesta în rĕspunsul sĕu a accentuat „înalta misiune" a partidei liberale și „meritele", ce și le a câștigat acéstă partidă pentru patrie. „Partida liberală", dise vorbitorul, „a moștenit prin activitatea antecesorilor un patrimoniu strălucit și acest patrimoniu ni-s'a predat nouĕ prin vocea poporului, care este vocea lui Dumnedeu. Poporul a judecat asupra nóstră, asupra activității nóstre și a guvernului sprijinit de noi, și cu ocasiunea alegerilor celor nouĕ ne-a făcut părtași de o biruință strălucită". După aceea vorbitorul îndémnă pe deputații liberali, sĕ lucre în unire unii cu alții, „ca astfel Ungaria nu numai sĕ se numéscă un stat de drept și cultural, ci în adevĕr sĕ și fiă astfel." — După aceea deputații liberali cercetară pe ministrul-președinte, baronul Banffy, pe care-l salută deputatul *L. Láng*, care intr'un discurs plin de înalte frase patriotice accentuă meritele guvernului și în deosebi ale energicului președinte și arĕtà, că preblemele cele mai apropiate ale partidei

---

FOILETONUL „GAZ. TRANS."

## O visită la Edison.

„Visita d-tale îmi va fi binevenită în ori-ce timp".

Toma A. Edison.

Aceste cuvinte, scrise cu nisce trăsături puternice și energice, fórte asemenea cu scrisórea lui Ibsen și din care se vede tótă puterea de voință a lui Edison, — se aflau înaintea mea și 'mi causau o emoțiune deosebită, de óre-ce de multă vreme doriam sĕ cunosc în persónă pe „înțeleptul apusului", sĕ pot arunca o privire în atelierul bărbatului aceluia genial, care dintr'un simplu băiat de tipografiă a ajuns una din cele mai mari celebrități ale lumei întregi.

Mĕ aruncai așa-déră în cupeu și pornii spre palatul magic, în care Edison locuesce și pe care'l luminéză cu strălucirea spiritului sĕu.

Trăsura mea se opresce la pórta grădinei, ce încunjură locuința bărbatului, pe care mĕ simțiam fericit, că'l pot cerceta. Sării din trăsură și — portița se deschise de sine și apoi de sine se închise, după ce întrai. Trecui prin grădină și mĕ apropiai de ușa casei. Și aici ușa se deschise de sine și după-ce întrai, se închise érăși de sine. In vestibul mĕ oprii. Trebuia în cele din urmă sĕ vină cine-va, ca sĕ mĕ priméscă și sĕ mĕ anunțe. Așteptarea mea însĕ fu în zadar și astfel mĕ hotării sĕ 'ncerc într'un noroc, ca sĕ dau de stăpânul casei. De-abia făcui câți-va pași, când din nou se deschise înaintea mea o ușă și mĕ lăsă sĕ întru într'o odaiă spațiósă și frumos mobilată, ai cărei păreți erau împodobiți cu mai multe tablouri prețióse. Și aici nici un puiŭ de om, déră pentru aceea trei uși în trei părți: una la drépta, alta la stânga și a treia drept în fața mea. — Ce era sĕ fac?... Intr'un noroc cercai la aceea, care era mai aprópe de mine, când audii sunând la una din celelalte. Mĕ întórsei și vĕdui, că ușa se deschide.

Aha! Acum înțelesei și vĕdui, că un spirit nevĕdut, dér binevoitor, îmi arată calea. Și avui tótă dreptatea. Trecui încă prin trei-patru odăi și peste tot același lucru: ușile se deschideau de sine și la fiă-care pas greșit, pe care îl făceam, începea sĕ sune. In sfârșit se deschise și ultima ușă, și étă-mĕ față în față cu dênsul. Edison îmi întinse amêndouĕ mânile.

„Imi pare bine, că mĕ cercetezi", îmi dise el, „dér și mai bine îmi pare, că tocmai dispun de timp și pot sĕ stau de vorbă cu d-ta, cât îți va plăcé".

„Ăsta este lucru cam rar la d-ta".

„Ca sĕ dispun de timp liber?" întrebă el. „Ba chiar fórte rar. Mai cu sémă în timpul din urmă am avut atâta de lucru, — încât — după-cum îți póte spune și asistentul meu, — patru dile și trei nopți nu m'am putut pune în pat și mâncarea mea a fost numai pe apucate".

„Vre-o descoperire nouă?" întrebai eu.

„Așa este: o descoperire nouă; dér nu a mea, ci a unui om din continentul d-vóstră".

„Röntgen?"

„Așa este: Röntgen. Un om glorios. Cea mai epocală invențiune, ce s'a făcut vre-odată. Așa de epocală, încât m'a interesat timp de douĕ sĕptĕmâni".

Mĕ uitai cu uimire la dênsul.

„Ce, ți-se pare puțin?" întrebà el, ridênd. „Te asigur însĕ, că acésta e grozav de mult. Inchipuesce 'ți sĕ 'și lase cine-va timp de 14 dile ideile sale la o parte, ca sĕ se transpună cu totul într'ale altuia. Nu e lucru mare acesta?"

„Din punctul acesta de vedere, de bună sémă. Și acum...?"

„Acuma sunt gata cu Röntgen. Am ajuns la ce am voit. Țĕvile lui Crooke acuma sunt de prisos; bĕșicile mele de sticlă, pe care le voiŭ pune în vêndare, fac același serviciu și costă numai o jumĕtate de dolar. Afară de aceea am construit pentru radele lui Röntgen plăci (table) așa de simțitóre, încât ajunge o optime dintr'o secundă, ca sĕ se fixeze pe ele chipurile cele mai evidente. Atâta numai, că construirea acestor plăci pretinde multă precauțiune și noi am trebuit sĕ lucrăm provĕduți cu măsci de sticlă, ca sĕ nu fim înnecați de gazurile otrăviciόse. Și astfel sunt vesel, că am putut isprăvi cu lucrul acesta".

„Și cu ce te ocupi acum, decă 'mi dai voie a te întreba?" disei eu mai departe.

şi ale parlamentului sunt: încheiarea unui pact favorabil cu Austria şi reforma administraţiunei, — probleme grele, recunósce oratorul, însĕ speră, că ele vor fi resolvate în mod satisfăcĕtor, graţie „înţelepciunii şi energiei dovedite“ a ministrului-preşedinte.

In rĕspunsul sĕu, baronul *Banffy* declară, că „succesele“ dobândite de guvernul condus de dênsul au a se mulţămi în prima linie sprijinului partidei liberale şi apoi recunoscŭ, că în adevĕr problemele, care se impun acum, la pragul mileniului al doilea, în care păşesce „naţiunea“, sunt: resolvirea cestiunei pactului cu Austria şi reforma administrativă. In privinţa cestiunei prime ministrul-preşedinte se esprimă, ca de obiceiŭ în mod fórte nehotărît, întrebuinţând frasa:

„După cum am accentuat şi cu altă ocasiune, nu putem lua angajamente, carĭ sĕ atace séu sĕ scurteze interesele statului ungar, dér nu putem accepta nicĭ o învoială, care sĕ aibă caracterul unui dar faţă cu statul ungar“. Tot aşa de „precis“ s'a esprimat d-l baron şi în ceea-ce privesce reforma administrativă. „Trebue sĕ aflăm o astfel de resolvare“, ḑise dênsul, „care sĕ-i dea statului şi guvernului puterea de a-şĭ afirma voinţa sa, déră aşa, ca fiă-căruia sĕ i-se lase dreptul de autonomie, care îi compete în sfera sa“. — Ministrul-preşedinte nu se îndoesce, că cu ajutorul partidei sale va şi resolva cu succes aceste probleme.

Tot aşa de pline de elogii şi temenele reciproce au fost şi vorbirile schimbate intre deputaţii liberalĭ, prin rostul deputatului Em. Vargics, şi preşedintele camerei Desideriu Szilágyi. *Vargics* salută pe Szilágyi ca pe unul din bărbaţii cei mai însemnaţĭ ai Maghiarilor, ca pe unul, care în deosebĭ prin legea despre căsĕtoria civilă şĭ-a câştigat merite neperitóre; tot-odată arĕtă, că „naţiunea“ aştéptă încă multe dela „genialul şi mult meritatul“ preşedinte al camerei şi anume în prima linie modificarea regulamentului învechit al camerei. — *Szilágy* rĕspunse prin câte-va frase, în care arĕtă însemnătatea parlamentarismului, susţinênd, că dieta este datóre sĕ ţină sémă de tóte dorinţele, de tóte aspiraţiunile, carĭ se ivesc în sînul „naţiuneĭ“, — în sînul „naţiunei maghiare“, se înţelege, căcĭ la celelalte popóre din Ungaria, domnii aceştia marĭ nu prea au nicĭ vreme, nicĭ disposiţie sĕ se gândéscă.

Pe când în vorbirile celor dela putere tóte sunt presentate în lumina cea mai trandafirie, tóte afacerile din statul unguresc merg cât se póte de bine, pe atuncĭ vorbirile schimbate între corifeii partidelor oposiţionale cuprind şi lucrurĭ ceva mai puţin strălucite, lucrurĭ, carĭ corĕspund mai mult realităţii, decât osanalele celor dela sacul cu grăunţele.

La salutarea lui Em. Hodossy, *Ferd. Horánszky*, preşedintele clubului partidei naţionale, rĕspunse partisanilor sĕi într'o vorbire mai lungă, în care ḑise şi următórele: „Politica nóstră se deosibesce în tóte părţile ei de politica guvernului; ba ce e mai mult, este contrarul politicei acestuia. O împăcare între partida nóstră şi a guvernului este prin urmare, din principiu imposibilă. Şi mai imposibilă însĕ este o asemenea împăcare cu un guvern, în fruntea căruia se află baronul Bánffy, care prin faptele sale din timpul din urmă (dela alegerĭ, de bună sémă) a dat dovadă, că în mânile sale sunt periclitate nu numai interesele nóstre de stat, ci chiar şi constituţia nóstră. Décă ţéra are lipsă, séu nu de politica contelui A. Apponyi, nu voiesc sé cercetez în momentul acesta. Décă „naţiunea“ are lipsă de acéstă politică, sĕ o urmeze; décă nu are lipsă, sĕ nu poftéscă, ca el (contele) şi noi sĕ urmăm o politică stricată şi stricăciósă; căcĭ ţéra are drept sĕ pretindă, pentru ajungerea unor scopurĭ mai înalte, viéţa şi averea cetăţenilor, ba, décă nu se póte altfel, chiar jertfirea onórei politice, — déră nimenea nu are dreptul sĕ pretindă, ca altul sĕ se cufunde în mocirla morală, care este aprópe sĕ înghită întréga nóstră viéţă publică“.

Deputaţii partidei independente şi dela 48, lipsind Fr. Kossuth din capitală, cercetară pe Ignaţiu Helfy şi-l salutară prin rostul lui *Iuliu Iusth*, care amintesce în vorbirea sa necesitatea reformei legei electorale, estinḑéndu-se dreptul de alegere în cercurĭ cât mai largĭ, precum şi necesitatea reformei casei magnaţilor. *Helfy* accentuă pe lângă cestiunea sulevată de Iusth, că partida independentă este datóre sĕ ia posiţie în cestia pactului cu Austria în contra orĭ şi cărei urcărĭ a cuotei, de asemenea şi în contra centralisărei administraţiunei în mânile guveinului. In fine arĕtă, că partisanii sĕi trebue sĕ fiă cu atenţiune la politica esternă, că în oficina diplomaţiei din nou ferbe cestiunea orientală, care interesézĕ aşa de mult statul ungar. In privinţa bănuielilor, care s'au ridicat în timpul din urmă asupra partidei independente (că ar fi cochetat cu guvernul la alegerĭ), Helfy trece cu dispreţ la ordinea ḑilei, atribuind succesele din campania electorală „curăţeniei programului“ şi „activităţei admirabile“ a lui Fr. Kossuth. — De, o fi şi aşa!... vorba Românului.

Trecem cu vederea peste visita fracţiunei ugroniste făcute la sĕcuiul *N. Bartha*, care a declarat simplu, că în decursul alegerilor constituţia a fost suspendată, şi însoţim, ca încheiere, pe deputaţii partidei poporale, conduşĭ de abatele-deputat Ióu Molnár, la palatul contelui Nic. M. Esterházy, unde l'au felicitat pe acesta şi pe contele Ferd. Zichy, conducĕtorii partidei amintite. In rĕspunsul sĕu contele *Zichy* declară, că partida poporală ar fi putut fi representate in dietă printr'un numĕr cu mult mai mare de deputaţĭ, décă la alegerĭ nu s'ar fi întrebuinţat împotriva ei tóte mijlócele posibile şi imposibile. El declară mai departe, că pĕrtida poporală va privi ca una din problemele sale cele mai însemnate revisiunea legei despre căsĕtoria civilă şi că va stărui pentru autonomia bisericei catolice. Contele Zichy esprimă apoi simpatiile partidei poporale din Ungaria faţă cu mişcarea social-creştină şi antisemită din Austria. — Faţă cu naţionalităţile, ḑice contele, partida va pretinde sĕ se purcédă cu dreptate şi ecuitate, căcĭ *nu este liberal, nicĭ naţional, nicĭ lucru creştinesc, ca naţionalităţile sĕ fiă asuprite.* Tendinţa îndreptată împotriva naţionalităţilor trebue aşa déră sĕ dispară.

Va sĕ ḑică, dintre toţĭ corifeii politicĭ maghiarĭ numai conducĕtorul partidei poporale a aflat de bine a atinge cestiunea atât de arḑĕtóre a naţionalităţilor. Décă însĕ partida acésta va căuta *sĕ şi realiseze* cele promise, vom vedé în decursul anului.

## CRONICA POLITICĂ.

— 23 Decemvre.

Foile din Budapesta dau ca sigură scirea, că îndată după încheiarea desbaterei pactului au sĕ se întêmple anumite **schimbărĭ în cabinetul Banffy.** Anume ministrul de comerciu *Daniel* şi ministrul de justiţiă *Erdely* vor sĕ se retragă, avênd de gând Banffy sĕ numéscă pe cel dintâiŭ guvernor la Fiume, ér pe cel de-al doilea preşedinte al Curiei. In locul lor Banffy ar voi sĕ aducă în cabinet pe *Lang* Lajos ca ministru de comerciu şi pe *Emmer* Cornel ca ministru de justiţiă. „Pol. Ert.“ spune, că Banffy încă în Noemvre a făcut propunere Majestăţii Sale, ca în locul lui Daniel sĕ întăréscă pe Lang. Majestatea Sa însĕ n'a acceptat propunerea, deóre-ce Lang e prea tînĕr. Se conchide de aci, că nicĭ propunerea privitóre la Emmer nu va fi acceptată, deóre-ce şi acesta e prea tînĕr. Prin asta actualul ministru de comerciu Daniel a ajuns în situaţiune strîmtorată. El vré sĕ ocupe adecă postul de director la una din băncile de frunte unguresci şi, décă nu se va puté scăpa în curênd de portofoliul ministerial, banca va trebui sĕ-şĭ alégă un alt director. — Destul că tóte aceste schimbărĭ sunt proiectate a se face numai după desbaterea pactului. Foile oposiţionale speră însĕ, că atuncĭ are sĕ urmeze o crisă ministerială completă.

*

Corespondentul din Constantinopol al ḑiarului „Roma“, organ al d-lui Crispi, a avut o *convorbire cu un membru marcant al partidului tinerilor turcĭ*, în care acesta i-a declarat, că **amnestia dată de curênd Armenilor** este o nouă tragere pe sfóră a Europei din partea Turciei. Inainte de a se acorda amnestia. Patriarchul armean a fost învitat la Palat, unde i-s'a cerut sĕ supue Sultanului o declaraţie scrisă prin care sĕ recunóscă cum că responsabilĭ pentru măcelurile întêmplate sunt Armenii. La refusul patriarchului, Sultanul a ameninţat cu exterminarea tuturor Armenilor din Orient. In urma acestei ameninţărĭ patriarchul a cedat. Printre Turcii amnestiaţĭ nicĭ unul nu face parte din partidul tinerilor turcĭ. Din potrivă, au mai fost arestaţĭ 27 elevĭ ai şcólei militare. Părerea interlocuitorului corespondentului ḑiarului „Roma“ este, că în primăvară va isbucni o revoluţiă generală şi că tinerii Turcĭ, Druşĭ, Arabĭ, Grecĭ şi Macedonenĭ, cu toţii *se vor rĕscula contra stăpânirei turcescĭ.* „Bieţii Armenĭ, a ḑis el, prepară un atentat teribil; şeful poliţiei însĕ mi-a încredinţat, că din partea Sultanului a primit astfel de ordine, încât istoria va ḑice odată: „A esistat când-va o naţie numită armenéscă, dér a fost esterminată în câte-va ḑile prin voinţa unui singur om“.

## Din Camera română.

*Şedinţa dela 16 (28) Decemvre.*

D-l **N. Fleva**, continuând vorbirea sa, întreruptă în şedinţa trecută, ḑice: Trebue odată sĕ o rupem cu sistemul de-a face promisiunĭ în oposiţiune şi a nu le îndeplini la guvern. Critică apoi érăşĭ conducerea partidului, organisaţia lui şi şefia d-lui Sturdza. apoi rĕspunde d-lui Djuvara, criticând atitudinea acestui tînĕr deputat, care a alergat la conservatorĭ, la liberalii-conservatorĭ, la disidenţĭ şi la liberalĭ. D-l Fleva vorbesce de-o „francmasoneriă budgetară“, care esistă şi aḑĭ; s'au schimbat numai ómenii, dér sistemul a rĕmas. In fine stărue pe lângă descentralisarea administrativă, reformă promisă anul trecut la Mesagiu; mai cere o lege asupra incompatibilităţii parlamentare şi libertăţii individuale, reforma impositelor şi modificarea legii electorale şi ḑice, că revisuirea constituţiei se impune.

D. **Xenopol** se ocupă de actele şi de personalitatea d-lui Fleva. Ḑice că acest vede numai libertăţile publice ameninţate, şi nu se preocupă de cestiunile marĭ, ci numai de constituţionalismul şi liberalismul vag. In fine pretinde, că nicĭ un act politic al d-lui Fleva nu a fost serios.

D. **C. Stoicescu**, ministru de esterne, rĕspunde mai întâiu printului Gr. Sturdza. (Acéstă parte a discursului sĕu am reprodus'o în numĕrul trecut de Duminecă). Mai departe ministrul deplânge violenţa de limbagiu a d-lui Djuvara. Se ocupă apoi de d-l Fleva, care ḑice, e o figură marcantă. Când a eşit din minister, d-l Fleva, în loc sĕ-şĭ ia locul printre căpeteniile partidului s'a declarat vrăşmaş al liberalilor.

---

„Acum?“ ... şi un zimbet fin, aprópe imperceptibil, se zărì pentru un moment în faţa lui. „Cu o miie de lucrurĭ de-odată“.

„Cetiam, că ai inventat nisce arme, care....“

„A, nicĭ poveste“, me întrerupse el repede. „Nu mi-am bătut nicĭ-când capul cu astfel de lucrurĭ, deşi nu pot ḑice, că la cas de lipsă m'aşĭ da înapoi şi n'aşĭ face patriei mele tóte serviciile, ce mi-ar sta în putinţă. Nu.... Ce mĕ preocupă acum, e cu totul alt-ceva. Ce ai ḑice d. e. despre o telegrafie cu celelalte planete?“

„Cu celelalte pla....“

„Da, cu celelalte planete. Nu e vorbă, suntem încă departe, fórte departe de realisarea acestei idei..., dér totuşĭ este un grăunte de posibilitate. — Cunoscĭ muntele Ogden? — Nu?... Este muntele meu de fier, din care scot cel mai bun fier din lume. Muntele acesta l'am prefăcut în modul cel mai simplu într'un magnet“.

„Intr'un magnet?“

„Da, magnetul cel mai uriaş, pe care şi-l póte închipui cineva. Sêrmele isolătóre, cu care am încunjurat muntele, le-am împreunat cu megafóne, telefóne şi cu alte istrumente simţitóre, şi am constatat, că în linişte a nopţii se aud nisce duruiturĭ (sgomote) particulare. Aceleaşĭ resultate le-am obţinut pe o linie dintre New-York şi Boston. Şi aicĭ am constatat nisce preturbărĭ seismice, care nu stau în legătură cu nicĭ un curent de pe pământ şi care nu se pot esplica, decât numai prin mişcarea planetelor şi prin curenţii electricĭ, carĭ trec dela stea la stea, dela un sistem solar la altul. Aceste constatărĭ deschid o mare perspectivă pentru viitor... In genere câte schimbărĭ are sĕ aducă viitorul cu sine!... Cum o sĕ se schimbe d. e. numai circulaţiunea pe strade şi drumurĭ! — Pe jos, de bună sémă nu va mai umbla nimenea şi caii de-asemenea vor dispăré cu totul. Peste tot motorĭ şi numai motorĭ“.

„Motorĭ electricĭ, se înţelege“.

„Nu,“ reflectà Edison. „Eu cred, că viitorul cel mai apropiat este al motorilor de gasolin séu de petroleu, — de nu cumva se va descoperi o nouă putere séu o baterie puternică, care sĕ ne pótă oferi forţa necesară cu spese mai puţine“.

„Şi aerostatică?“ întrebai eu, voind sĕ-i cunosc părerea şi în privinţa acésta.

„O, de bună sémă şi acésta va fi în curênd un mijloc obştesc de întrebuinţare şi'şĭ va ocupa locul sĕu între celelalte mijlóce de comunicaţiune, cum erau, de pildă, mai 'nainte corăbiile cu pânze. Mai întâiŭ de tóte însĕ cred, că în curênd vom avé un sport aerian fórte desvoltat şi nu este departe timpul, când societăţile nóstre vor aranja întrecerĭ în aer, după cum aranjéză acum pe apa rîurilor, lacurilor şi chiar şi pe mare“.

„Bine înţeles, décă se va inventa balonul dirigiabil séu o maşină de sburat, care sĕ se pótă conduce cu siguranţă“.

„Sĕ se inventeze?... S'a inventat deja, amice. Ia privesce!“ Şi Edison se ridică şi-mĭ arĕtă un mic model, un model de vas cu pânze. „Veḑĭ“, ḑise el, „asta este corabia mea aeriană. Principiul, pe basa căruia se póte construi, este fórte simplu. O corăbióră uşóră făcută din bambus séu din aluminiu, catargurile tot din bambus şi provĕḑută cu pânze, ca orĭ şi care altă corabie. Vêntrelele trebue sĕ fiă însĕ de mătase şi nu simple, ci duple. Vêntrelele acestea duple se umplu cu gaz şi anume astfel, ca volumul gazului sĕ fiă în stare a ţiné vasul în aer, fără ca vêntrelele sĕ-şĭ schimbe forma lor de vêntrele. Puterea mişcătóre este vêntul, acelaşĭ vênt, care până acum trecea de cel mai mare duşman al maşinelor nóstre aeriane. Cu ajutorul lui de aicĭ înainte vom puté circula prin aer cu aceeaşĭ siguranţă, cu care putem pluti pe mare. Se înţelege, că cu acéstă idee nu mĕ mai ocup mai departe. E prea simplă şi succesul e afară de orĭ-ce îndoială. Ceea-ce mĕ preocupă cu mult mai mult, este o cestiune naţional-economică“.

„Cum se póte?“ esclamai cu mirare.

„Da, cestiunea hranei poporului. Şi în privinţa acésta cred, că voiu ajunge la resultat şi voiu puté resolva cestiunea cea mai arḑĕtóre din lume, cestiunea stomachului“.

„Dér în ce mod?“

„Asta este secretul meu şi în privinţa acésta acum încă nu pot spune nimic...“

Trad. **X.**

Trecênd la cestiunea metropolitană, l Stoicescu, dice că e nedrept, că liberalii au ştêrnit acéstă cestiune. Ei au moşenit'o dela conservatorĭ; aceştia au început lupta contra lui Ghenadie. Ia în apĕrare atitudinea guvernului în acéstă cestiune şi reproşéză d-lui Fleva de a voi sĕ agite spiritele cu pretinsa propagandă catolică; regretă că acesta face o agitaţiă religiósă, punênd în joc catolicismul şi pe suveran. Suntem hotărîţĭ, încheiă ministrul, sĕ ne ocupăm de progresul ţĕrii, de reformele necesare.

**D-l Marghiloman** accentuéză politica dinafară, constatând cu satisfacţiune, că partidele de guvernamênt au avut, pe acel teren, aceeaşĭ cale. Face apoi bilanţul partidului liberal de când a venit la putere şi constată, că liberalii n'au dat nicĭ o lege, nicĭ o reformă, de óre-ce reducerea gendarmeriei şi a subprefecţilor nu se numesc reforme.

Amintesce apoi campaniile duse de liberalĭ în contra legei maximului şi a minelor, a gendarmeriei rurale şi în cestiunea naţională. Tóte aceste cestiunĭ au fost sleite, la venirea liberalilor la putere nicĭ un angajament luat în oposiţiă n'a fost ţinut.

In cestiunea Metropolitului Ghenadie, dice d-l Marghiloman, noi câţĭ-va conservatorĭ (Junimiştii) nu ne-am amestecat, ceea-ce a revoltat însĕ opinia publică în acéstă cestiune a fost tolerarea ilegalităţilor şi transformarea cabinetului unui judecător de instrucţiă în oficină de şantagiu.

Incheiă dicênd, că atuncĭ când asemenĭ lucrurĭ nu se vor mai petrece în sînul partidului liberal, atuncĭ va începe şi pentru acest partid o eră nouă.

*Şedinţa dela 17 (29) Decemvre*

*Preşedintele consiliului* **P. S. Aurelian**, rĕspundênd d-nului Marghiloman dice, că şcóla liberală a dat cele mai strălucite róde şi a contribuit la propăşirea Statului.

Intru cât privesce critica adusă reformelor liberale, d-l Aurelian spune, că nu-şĭ amintesce ca partidul liberal sĕ fi luat un angajament în oposiţiune fără a-l îndeplini. Am făgăduit desfiinţarea legei maximului. Când timpul va veni vom desfiinţa-o, fiind o lege rea şi vexatorie prin excelenţă. Am făgăduit noi óre desfiinţarea legei minelor? Nicĭ unul din fruntaşii partidului nostru n'a luat un asemenea angajament fiă în parlament, fiă în întrunirĭ publice.

Cestiunea naţională? Dér *n'am luat nicĭ un angajament* în acéstă cestiune. Orĭ când veţĭ voi sunt gata sĕ stau la vorbă cu d-vóstrĕ. Aş dori sĕ mi-se arate sub ce raport partidul naţional liberal a adus prejudiţii cestiunei naţionale.

Contestă apoi, că partidul liberal ar fi lovit în instituţiunile şi legile ţĕrei şi susţine, că partidul acesta a luat o parte imensă la regenerarea ţĕrei. (Aplause).

Ni-se vorbesce de ocultă, dice d-l Aurelian. Care ocultă? Ni-se spune, că oculta este în Bancă şi în credite. Nu ne dăm séma de asemenea cuvinte. Despre care ocultă ne vorbesce dér d-l Fleva? Aceste aşedăminte fac onóre statului nostru, deşi displac d-lui Fleva.

D-l Aurelian declară, că nu pricepe modul de a face oposiţiă al d-lui Fleva. Susţine, că partidul liberal e democrat şi fără d-l Fleva, care nu póte avé monopolul democraţiei. Contestă d-lui Fleva dreptul de a spune, că liberalii nu sunt democraţĭ.

După terminarea discursului d-lui Aurelian discuţia se închide şi Camera ia în considerare proiectul de Adresă cu mare maioritate.

## SCIRILE DILEI.

— 23 Decemvre.

**Biserica Sf. Nicolae din Scheiŭ:** *Joi*, a doua di de Crăciun, în 26 Decemvre v. va predica părintele diacon, Ioan *Priscu*. — *Dumineca* în 29 Decemvre v. va predica părintele Nicolae *Fizeşan*, capelan militar gr. or., care n'a putut predica, precum s'a fost anunţat, în 6 Decemvre v. din causă, că tocmai în diminéţa acestei dile s'a contramandat ordinul d'a merge soldaţii la biserică.

—o—

**Patronul Ţiganilor.** Foile pestane scriu, că dilele aceste Rigo Iános a primit la locuinţa sa o deputaţiune a Ţiganilor musicanţĭ. Rigo, după cum spun cei din deputaţiă, a promis pe cuvêntul sĕu de onóre, că va dărui societăţii de Ţiganĭ musicanţĭ ce se va înfiinţa 2000 fl.

—o—

**Milióne pentru institutul Pasteur.** O telegramă din Paris anunţă că baronesa Hirsch a dăruit institutului Pasteur de acolo 2 milióne francĭ.

—o—

**Distincţiunea lui Menelik.** Negusul Menelik a oferit Sultanului Abdul Hamid ordul sigilului lui Solomon. Distincţiunea a fost predată Sultanului în 1 Ianuarie n. de către doi secretarĭ ai lui Menelik, dimpreună cu o scrisóre autografă.

—o—

**Irodĭ dela Braşov la Bucurescĭ.** Suntem rugaţĭ a anunţa, că o societate de 9 tinerĭ românĭ din Scheiŭ vor pleca de sĕrbătorĭ, ca „irodĭ", la Bucurescĭ, avênd uniforme frumóse şi fiind bine pregătiţĭ. Conducĕtorul lor este Nicolae *Loga*. Tinerii apeléză la sprijinul publicului bucurescean.

—o—

**Băile** de abur, de vană şi de hidroterapiă dela gimnasiul român din loc vor fi închise atât în diua primă de Crăciun, cât şi în diua de Anul nou şi Bobotéză 1 (13) şi 6 (18) Ianuarie.

—o—

**Rectificare.** In articulul de fond din numĕrul ultim (282) de Dumineca al foiei nóstre, pagina 1-ă, colóna a 2-a, rêndul 2 şi 3 de jos în sus, s'a străcurat o eróre ce conturbă sensul. In loc de: „subordonând întotdéuna interesele *sfintei cause* intereselor şi dorinţelor *lor proprii*", este a se ceti corect: ***„subordonând întotdéuna interesele şi dorinţele lor proprii intereselor sfintei cause"***.

---

**Scirĭ mĕrunte din România.** Principele şi Principesa României au sosit Vinerĭ séra în Bucurescĭ, după o absenţă de aprópe dóuĕ lunĭ din ţéră. Regele şi Regina au eşit la gară întru întêmpinarea lor. Pe peron se aflau şi toţĭ miniştri cu dómnele. La Palat, după-ce Principii moştenitorĭ işĭ îmbrăţişară copiiĭ, micii principĭ, Carol şi Elisabeta, prândiră cu Suveranii, ér după aceea părăsiră palatul regal, mergênd la Cotrocenĭ.

— „Monitorul Oficial" publică decretul prin care se aprobă *budgetul căilor ferate române* şi a serviciilor anexe pe anul 1897. Acest budget însuméză cifra de 56.073.300 lei la veniturĭ, şi 39.247 324 lei la cheltuelĭ, cu un excedent de 16.285.976 lei.

— Fostul Metropolit Ghenadie Petrescu a visitat Vinerĭ dupa amédĭ pe d-l Lascar Catargiu, la care a stat o oră. In urmă a mers la Metropolitul-primat Iosif Gheorghian. Fostul metropolit, care va petrece sĕrbătorile în capitală, e găzduit de d-l Fleva.

— D-şóra Maria Cocea, licenţiată în sciinţele fisice dela Universitatea din Iaşĭ, este numită în postul de chimist expert la Institutul de chimie din Iaşĭ.

— „Monit. Oficial" desminte scirea adusă de „Epoca" despre rĕscóla Ţiganilor din Budeştĭ-Ilfov. Nicĭ o rĕscólă n'a fost în acéstă comună.

## A patra conferenţă publică.

Seria conferenţelor, arangiate în decursul acestui post al Crăciunului la iniţiativa Reuniunei femeilor române din oraşul nostru, a încheiat'o ierĭ d-l preot dela biserica S-lui Nicolae, *Dr. Vasilie Saftu.* Tema tractată de d-sa era: *„Părerĭ diferite despre desvoltarea inteligenţei"*.

Cu multă dibăciă sciŭ conferenţiarul sĕ introducă pe ascultătorĭ în obiectul dificil al temei tractate, fără a-i obosi cât mai puţin prin subtilităţĭ teoretice. Din contră, prin expunerĭ narative bine alese şi pline de umor, prin esemple vii scóse din praxa vieţii şi prin observărĭ glumeţe, întreţesute icĭ-colea în expunerea temei, conferenţiarul isbuti sĕ facă, ca conferenţa sa sĕ fiă nu numai instructivă, ci în acelaţĭ timp şi fórte cu spirit şi interesantă.

Inceputul îl făcŭ prin a arăta, că între prelegerea sa şi între cele trei prelegerĭ de mai înainte esistă o anumită conecsiune de idei.

Revenind după acestea asupra temei, conferenţiarul istorisesce, că în primăvara anului 1891 a făcut o escursiune la Nicopoli, orăşel istoric de pe malurile Dunărei, locuit în cea mai mare parte de Bulgarĭ şi Turcĭ. Aci s'a dus la şcóla turcéscă pentru ca „sĕ vadă, cum se desvóltă inteligenţa" acolo. Pe învĕţător l'a aflat stând turcesce jos pe rogojină, „desvoltând inteligenţa băeţilor" fumând dintr'un ciubuc. S'a dus apoi la şcóla bulgăréscă, cu 6 classe. Deşi şcólă primară, învĕţătorii erau împărţiţĭ după specialitate: unul propunea matematica, altul chemia etc. Intrebând pe directorul, că ce trebue sĕ scie un absolvent al şcólei lor, i-a rĕspuns, că *formele*, cu carĭ sĕ se adreseze către autorităţile statului, bună-óră o petiţiă corectă către *bucóvnătă ministerîtă* (ministrul instrucţiunei publice), către *buclucătă ministerîtă* (ministrul de rĕsboiŭ), *gâlceavătă ministerîtă* (ministrul de justiţiă) etc.

Conferenţiarul se întórse apoi la obiectul strict al conferenţei, arătând condiţiile principale ale desvoltărei inteligenţei, carĭ sunt în locul prim cele cincĭ simţirĭ şi organul vorbirei. Ochii şi urechile sunt uşile inteligenţii, şi cu tóte acestea părinţii atât de puţin se intereséză de aceste organe ale fiiilor lor. Nóptea, mama aprinde de-o dată o lumină înaintea ochilor micului copil şi prin trecerea acésta repede dela întunerec la lumină s'a paralisat organul vederei copilului; séu că un sunet puternic la urechia lui i-a nimicit timpanul, paralisându-i astfel organul audului etc.

Fórte decisive sunt apoi pentru desvoltarea inteligenţii primele impresiunĭ dinafară, ce le primesce copilul cu ajutorul sensurilor. Este datorinţa părinţilor, ca primele impresiunĭ ale fiilor lor sĕ fiă cât mai corecte şi mai multilaterale, fără de-a forţa însĕ nimic. Când copilul întrébă ceva, sĕ 'i se dea întotdéuna lămurirĭ corecte, dér nicĭ-odată sĕ nu premérgă impresiunei cuvêntul, ci cuvêntul sĕ premérgă impresiunei. Adecă nicĭ-odată sĕ nu 'i se vorbéscă despre un obiect, pe care copilul nu l'a vĕdut; ér décă avem de-a face cu obiecte, pe carĭ nicĭ-decum nu 'i le putem presenta copilului, atuncĭ cel puţin sĕ li-se arate chipurile lor şi numai după aceea sĕ li-se spună numele. Va sĕ dică întâiŭ obiectul, al doilea noţiunea şi numai în linia a treia numele séu cuvêntul etc.

In reasumat conferenţiarul arată ca primele condiţiunĭ ale inteligenţei: corp sănĕtos; sensurĭ normale, întregĭ şi cultivate; primele impresiunĭ sĕ fiă multe şi corecte; imitaţiă corectă, comparaţiă justă etc. Prin acestea se forméză ideile, din idei judecăţile, din judecăţĭ silogismele. Basa tuturor acestora o constitue noţiunile logice, ér acestea representă aceea, ce numim inteligenţă.

Conferenţiarul termină cu o anecdotă hazlie, care a produs multă ilaritate în public. D-sa a fost viu şi indelung aplaudat.

## Producţiunĭ şi petrecerĭ.

*Societatea academică social-literară din München* „România" invită la *a IV-a şedinţă generală*, ce va avea loc Marţĭ în 5 Ian. n. 1897 în sala dela Restaurantul „Apolo". Inceputul la 8 séra. Pentru cocomitet: *Constantin B. Kretzoiu* president; *Ioan Iosif Sceopul*, secretar.

*

*Tinerimea română din Cristian*, lângă Braşov va arangia în séra dilei de 1 Ianuarie (Anul nou). O petrecere cu dans în sala hotelului „Pomul verde". In pausă se va juca *„Căluşerul"* şi *„Bătuta"*. Intrarea 60 cr. Venitul curat este destinat *pentru înfiinţarea unei bibliotecĭ poporale.*

*

*In Boiţa* se va da o Producţiune teatrală-musicală, Joi, în 26 Decemvre v. c. (a doua di de Crăciun) în sala cea mare a şcólei rom. gr.-or. din Boiţa Inceputul la 7 óre séra. Venitul curat este destinat în favorul bibliotecii şcolare de-acolo Intrarea: loc I de persónă 50 cr.; locul II 40 cr.; loc III 30 cr.; galeriă 20 cr. Oferte marinimóse se primesc cu mulţămită şi se vor chita pe cale publică.

*Programa*: 1) „Revederea", cor de G. Stefănescu. 2) „Despre lux", dialog de I. P. Reteganul. 3) „Ţiganul cu Rusul", anecdotă de T. Speranţă. 4) „Latina gintă", cor. 5) „Cum se îmbogăţesc Jidanii" dialog de I. P. Reteganul. 6) „Mărirea strămoşilor". declamaţiune de G. Sion. 7) „Dumineca cea mare", cor de G. Stefănescu. 8) „Limbă şi lege", dialog de I. P. Reteganul. 9) „O diminéţă pe Surul", declamaţiune de A. Mureşianu. 10) „Punguţa cu doi banĭ", de I. Creangă. 11) *Nascerea lui Christos"*, piesă teatrală în 4 acte de P. Bancilă. 12) „O ce veste minunată," cor. După producţiune joc.

## ULTIME SCIRĬ.

**Bucurescĭ**, 2 Ianuarie. In budgetul viitor se vor prelimina sumele necesare pentru procurarea a *trei corăbii marĭ* pentru linia de navigaţiune Constanţa-Anvers-Rotterdam.

## DIVERSE.

**Preumblarea de Crăciun a împĕratului Wilhelm.** Impĕratul Germaniei şi de astă dată şi-a făcut preumblarea sa tradiţională din ajunul Crăciunului. In preumblarea sa a împărţit muncitorilor, pe carĭ i-a întâlnit mărcĭ nóuĕ. După amiadĭ pe la 2 óre. Impĕratul a părăsit noul palat şi şi-a început preumblarea sa prin parcul Sanssouci. Impĕratul a plecat la preumblare numai singur, fără suită, în mână numai cu biciul de călărit. Muncitorilor din parc le dădŭ fiă-căruia câte douĕ mărcĭ, ér îngrijitorului lor 10 mărcĭ. Pe drum Impĕratul se întâlni cu o cétă de muncitorĭ şi unuia dintre aceştia îĭ dădŭ din eróre 10 mărcĭ. Muncitorul voi sĕ-i dea înapoi 8 mărcĭ, împĕratul însĕ îĭ rĕspunse: — „Imparte-i numai pretine între ceilalţĭ". In afară de parc, pe strada Obelisc, ce duce spre Postdam se apropiară de Impĕrat o mulţime de muncitorĭ. Acestora împĕratul le împărţi asemenea mărcĭ, dér fără sĕ mai greşéscă. Un călăuz cunoscut în Berlin, şi pe care în Potsdam îl numesc ómenii în batjocură „d-l profesor", de-asemenea întinse, şi el pălăria spre împĕrat, acesta însĕ între rîsetul muncitorilor, ce-l încunjurau, îĭ refusă darul. De-acĭ împĕratul porni spre comuna Eich şi pe drumul ţĕrii întâlni pe trei elevĭ ai măestrului de lăcătuş Hiob carĭ duceau în spate o mulţime de lucrurĭ în casarma militară, acestora încă le dădŭ mărcĭ. După acésta îndată se întâlni cu-o trăsură trasă de doi cânĭ. Intrînsa şedea o ţerancă bĕtrână, care în mânia ei înjură, că împĕratul îĭ opri trăsura. — „Dér d-ta nu voescĭ sĕ capeţĭ nimic de Crăciun?" întrebă rîdênd împĕratul pe bĕtrâna ţerancă, şi îĭ aruncă cincĭ mărcĭ în trăsură. După ce împĕratul s'a depărtat de ţerancă, unii dintre oficerĭ îĭ spuse pe cine a înjurat ea. Bĕtrâna ţerancă atuncĭ înspăimântată alergă plângênd în urma împĕratului, cerêndu-şĭ ertare. Impĕratul cu vorbe blânde îĭ spuse că o értă şi că nu se supĕră pe ea.

---

**In mare nedumerire.** Un student dela o universitate nemţéscă sta într'o di fórte posomorît într'un restaurant. Un prietin al sĕu îl întrébă: „Dér ce e cu tine, sóţe? Ce eştĭ aşa de nĕcăjit?" — Cum naiba sĕ nu fiu nĕcăjit, căcĭ tata 'mĭ scrie, sĕ vĕd şi sĕ-mĭ fac odată esamenul" — „Ei şi?" — „Vedĭ, sunt în cea mai mare nedumerire, căcĭ nu-mĭ pot aduce aminte cum m'am învoit acum şépte anĭ cu bĕtrânul: sĕ învĕţ drepturile, séu medicina?"

## Literatură.

In Tipografia diecesană din Arad a apărut: **Cântărĭ la Nascerea Domnului şi alte sĕrbătorĭ**, culese şi arangiate de *Nicolae Velcu*, învĕţător. Ediţiunea II, revĕdută. Format mic de 20 pag. Preţul 10 cr.

*

**Călindarul Plugarului pe 1897,** edat de Tipografia „*A. Mureşianu*“ din Braşov, a eşit de sub tipar şi se espedéză dilnic. Acest călindar întră acum în anul al 5-lea, avênd un cuprins tot mai bogat şi mai interesant. De astă-dată în călindar se cuprind şi mai multe chipurĭ frumóse. Pe pagina primă se află portretul fericitululuĭ întru pomenire *Ioan Barac*, marele scriitor poporal dela începutul acestui veac, ér în text se află scrisă istoria vieţei şi lucrărei lui. Partea calendaristică este mai bogată ca până acum, îndreptându-o şi înmulţindu-o după trebuinţele ivite, însemnând până şi evangeliile, ce sunt a se ceti în fiă-care Duminecă. Pentru a economisi din spaţiu, mĕsurile de lungime şi greutate, competinţele de timbre şi tacse, taxele pentru postă şi telegraf etc. s'au cules cu litere micĭ de tot. Mai ales tarifa pentru telegrame şi taxele postale pentru scrisorĭ şi pachete s'au adus pe lung şi pe larg după cele man nouĕ ordinaţiunĭ postale. Têrgurile sunt de-asemenea îndreptate şi corectate. Urméză Introducerea de Ioan *Georgescu*, şi apoi vine partea literară. Acéstă parte este mult mai bogată ca în călindarele din anii trecuţĭ, cuprindĕnd ea singură vre-o 42 pagine cu cele mai frumóse istorisirĭ, poesii etc., tóte scrise pentru popor şi fórte interesante. In partea economică de asemenea se află o seriă bogată de articulĭ de mare interes pentru plugarĭ, precum: Rotaţiunea în economia comassată, Lucrarea pământului, Tovĕrăşiile economice, Intrebuinţarea vacilor la lucru, Păşunatul vitelor, Văruitul grâului de sĕmênţă, Legumele bostănóse, Culesul şi pĕstratul pómelor şi altele. La urmă vin felurite poveţe, glume etc. cum şi o mulţime de anunţurĭ.

Călindarul se află de vêndare la „Tipografia A. Mureşianu“ în Braşov şi la librăria N. Ciurcu; costă şi de astă-dată *numai 25 cr.*, ér trimis prin postă 30 cr. Celui ce cumpĕră de-odată mai multe esemplare, li-se dă rabatul cuvenit. Mai cu înlesnire se póte comanda de-odată cu înoirea abonamentului la „Gazeta Trans.“

Proprietar: **Dr. Aurel Mureşianu.**
Redactor responsabil: **Gregoriu Maior**

### Cursul la bursa din Viena.

Din 3 Ianuarie 1896.

| | |
|---|---|
| Renta ung. de aur 4% . . . . | 122.55 |
| Renta de coróne ung. 4% . . . | 99.30 |
| Impr. căil. fer. ung. în aur 4½% . | 122.75 |
| Impr. căil. fer. ung. în argint 4½% | 101.40 |
| Oblig. căil. fer. ung. de ost. I. emis. | 120.25 |
| Bonurĭ rurale ungare 4% . . . | 97.40 |
| Bonurĭ rurale croate-slavone. . . | 97.40 |
| Imprum. ung. cu premii . . . . | 151.— |
| Losurĭ pentru reg. Tisei şi Segedin. | 137.25 |
| Renta de hârtie austr. . . . . | 101.60 |
| Renta de argint austr. . . . . | 101.80 |
| Renta de aur austr. . . . . . | 182.95 |
| Losurĭ din 1860 . . . . . . | 144.25 |
| Acţii de ale Băncei austro-ungară. | 947.— |
| Acţii de-ale Băncei ung. de credit. | 415.— |
| Acţii de-ale Băncei austr. de credit. | 377.75 |
| Napoleondorĭ . . . . . . . | 9.53½ |
| Mărcĭ imperiale germane . . . | 58 80 |
| London vista . . . . . . . | 119 90 |
| Paris vista . . . . . . . . | 47.52½ |
| Rente de coróne austr. 4%. . . | 100.8 |
| Note italiene . . . . . . . | 45.4 |



# Mersul trenurilor

## pe liniile orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Oct. 1896.

### Budapesta — Predeal

| Tren de persón. | Tren accel. | Tren mixt. | Tren de persón. | Tren accel. | | | | Tren de person. | Tren mixt | Tren accel. | Tren accel. | Tren de persón. |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| 10— | 8.05 | | 8.05 | 2 00 | pl. | Viena . . . | sos. | 1.55 | | 1 55 | 7.20 | 6.20 |
| 8.30 | 2.15 | | 5.45 | 9.15 | | Budapesta | | 7.— | | 7.40 | 1.50 | 8.10 |
| 11.21 | 4 16 | 5.10 | 9.02 | 11.19 | | Szolnok . . | | 3.37 | | 5.31 | 11.44 | 4.28 |
| 1.33 | 5.48 | 8.00 | 11 33 | 12.47 | | P.-Ladány . . | | 1.19 | | 3.56 | 10.03 | 2.17 |
| 3.42 | 7.08 | | 1.48 | 2.11 | sos. | Oradea-mare . | pl. | 11.04 | | 2.37 | 8.43 | 11.32 |
| 3.58 | 7.15 | 1.22 | 2.06 | 2.18 | pl. | | sos. | 10.44 | 8.00 | 2.31 | 8.38 | 11.17 |
| 4.38 | 7.43 | 2.19 | 3 03 | 2.50 | | Mezö-Telegd . | | 10.07 | 7 10 | 2 01 | 8.11 | 10.42 |
| 5.20 | 8.18 | 3.32 | 3.45 | 3.26 | | Rév . . . . | | 9.30 | 6 13 | 1.34 | 7.46 | 10.08 |
| 5.43 | | 3.51 | 4 06 | | | Bratca . . . | | 9.10 | 5.38 | | | 9.50 |
| 6.32 | 9.07 | 5.13 | 4.53 | 4.17 | | Ciucia . . . | | 8.32 | 5.49 | 12.52 | 7.08 | 9.19 |
| 7.16 | 9.37 | 6.14 | 5.32 | 4.50 | | B.-Huiedin | | 7.54 | 4.59 | 12.20 | 6.39 | 8.37 |
| 8.07 | | 7.32 | 6.24 | | | Ghârbău . . | | 6.54 | 3.18 | | | 7.37 |
| 8.34 | 10.37 | 8.21 | 6 59 | 5 55 | sos. | Cluşiu . . . | pl. | 6.13 | 2 23 | 11.01 | 5.23 | 7.— |
| 8.49 | Tr. prs. 11.10 | 8.40 | 2.17 | 6.11 | pl. | | sos. | | 5.24 | 10 45 | tr.pers. 4.35 | 6.45 |
| 9.06 | 11.27 | 9.09 | 2 52 | 6.27 | | Apahida . . | | | 5.02 | | 4.03 | 6.27 |
| 10.12 | 12 30 | 10 40 | 4 45 | 7.27 | | Ghiriş . . . | | Tr. expr. | 3.37 | 9.23 | 2.55 | 5.12 |
| 10.42 | 12.57 | 11.25 | 5.39 | 7.50 | | Cucerdea . . | | Teiuş Arad Budapest | 3.06 | 8.49 | 2.25 | 4.33 |
| 11.01 | 1 09 | 11.49 | 6.08 | | | Uiuóra . . . | | | 2.49 | | 2.08 | 4.27 |
| 11 09 | 1.16 | 11.59 | 6 19 | | | Vinţul de sus | | | 2.41 | | 2.00 | 4.20 |
| 11.31 | 11.40 | 12.29 | 6.57 | 8.17 | | Aiud . . . | | | 2.17 | 8.23 | 1.38 | 3.59 |
| 11.48 | 11.55 | 12 55 | 7.30 | 8.33 | sos. | Teiuş . . . | pl. | 3.36 | 1.55 | 8.06 | 1.17 | 3.38 |
| 12.05 | | 1 30 | | 8.38 | pl. | | sos. | 3.18 | 1.29 | | 12 57 | 3.06 |
| 12.33 | | 2.08 | | | | Crăciunel . . | | | 12.55 | | 12.32 | 2.40 |
| 12.47 | | 2.27 | | 9.09 | | Blaşiu . . . | | 2.48 | 12.40 | | 11 59 | 2 26 |
| 1.18 | | 3.11 | | | | Micăsasa . . | | | 12.01 | | 11.28 | 1.54 |
| 1.34 | | 3.31 | | 9.42 | sos. | Copşa-mică . | pl. | 2.15 | 11.41 | | 11.10 | 1.35 |
| 2.13 | | 3.46 | | 9.44 | pl. | | sos. | 2 12 | 11.14 | | 11.05 | 1.01 |
| 2.32 | | 4.08 | | 9.59 | | Mediaş . . | | | 10.55 | | 10.48 | 12.45 |
| 3 04 | | 4.45 | | 10.22 | | Elisabetopol . | | 1.40 | 10.21 | | 10 18 | 12.16 |
| 3.40 | | 5 27 | | 10.51 | | Sighişóra . . | | 1.06 | 9.42 | | 9.43 | 11.33 |
| 4.03 | | 6 12 | | 11.12 | | Haşfalĕu . . | | 12.52 | 9.12 | | 9.19 | 11.16 |
| 5 34 | | 7.50 | | 12.26 | | Homorod . . | | 11.54 | 7.45 | | 7.38 | 10.03 |
| 6.12 | | 8.37 | | 12.58 | | Agoştonfalva . | | | 7.02 | | 7.22 | 9.25 |
| 6.41 | | 9.07 | | 1.15 | | Apaţa . . . | | 11 11 | 6.36 | | 6.48 | 9.01 |
| 7.16 | | 9.40 | | 1.34 | | Feldióra . . | | | 5.58 | | 6.33 | 8.28 |
| 8.— | | 10.25 | | 2.09 | sos. | Braşov . . . | pl. | 10.10 | 5.08 | | 5.57 | 7.48 |
| 3.55 | | 11.— | | 2 19 | pl. | | sos. | 10 05 | 5.20 | | | 9.08 |
| 4.40 | | 12.26 | | 3 01 | | Timiş . . . | | 9.39 | 4.14 | | 5.20 | 8.28 |
| 5.10 | | 1 11 | | 3.31 | | Predeal . | | 9.12 | 3.32 | | 4.14 | 8.01 |
| 12.00 | | 8 30 | | 9.30 | sos. | Bucuresci . . | pl. | 5 35 | 9.15 | | 3.32 | 3.15 |

### Cucerdea — Oşorheiu — Regh.-săsesc.

| Tren mixt | Tren de persón. | Tren de persón. | Tren de persón | | | | Trenu de persón. | Trenu de persón. | Trenu de persón. | Trenu mixtu |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| 2.30 | 8.10 | 3.11 | 10.59 | pl. | Cucerdea . . | sos. | 7.45 | 2.36 | 8.31 | 12.42 |
| 3 19 | 8.51 | 3.52 | 11.40 | | Ludoş . . . | | 7.02 | 1.58 | 7.38 | 9.59 |
| 4 12 | 9.37 | 4.37 | 12.26 | | Cipău . . . | | 6.28 | 1.19 | 6.55 | 11.01 |
| 5.12 | 10.27 | 5.26 | 1.14 | sos. | Oşorhei . . | pl. | 5.34 | 12.25 | 5.50 | 9.54 |
| 5.40 | 10.42 | 5.36 | | pl. | | sos. | | 9.20 | 5.04 | 9 35 |
| 7.14 | 12.16 | 7.14 | | sos. | Regh.-săs. . | pl. | | 7.54 | 3.30 | 8:05 |

### Ghiriş — Turda

| tren de persón. | tren mixt | tren mixt | tren de persón. | | tren de persón. | tren mixt | tren mixt | tren de persón. |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| 7 33 | 11.— | 5.— | 10.21 | Ghiriş . . . . . . . | 5.05 | 10.30 | 3.20 | 9.12 |
| 7.53 | 11.20 | 5-20 | 10.41 | Turda . . . . . . . | 4.45 | 10.10 | 3.00 | 8.52 |

### Copşa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraş

| tren de persón. | Tren mixt | tren de persón. | tren mixt | | | | | tren mixt | Tren mixt | tren de persón | tren de persón |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| 2.20 | 4 45 | 11.56 | 7.10 | | pl. | Copşa mică . | sos. | 9.34 | 3.05 | 6.25 | 12.35 |
| 3.57 | 6.35 | 1.25 | 8.50 | 3 13 | | Ocna . . . | | 8.11 | 1 27 | 5.07 | 11.01 |
| 4.19 | 7.01 | 1.48 | 9.15 | 3.39 | sos. | Sibiiu . . . | pl. | 7.44 | 12 57 | 4 40 | 10.30 |
| | 4.34 | | 2.05 | | pl. | | sos. | 7.29 | Marţa şi Vinerea | | 8.57 |
| | 6.16 | | 3.58 | | | Avrig . . . | | 6.02 | | | 7.16 |
| | 8.42 | | 6.35 | | sos. | Făgăraş . . | pl. | 3.28 | | | 4.30 |

### Simeria (Piski) — Hunedóra

| tren mixt | tren mixt | tren mixt | tren mixt | | trenu mixtu | trenu mixtŭ | trenu mixtu | trenu mixtŭ |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| 6.15 | 11.35 | 4.25 | 10.28 | Simeria . . . . . . | 4.50 | 10.25 | 3.10 | 8.34 |
| 6.38 | 11.54 | 4.48 | 10.46 | Cerna . . . . . . . | 4.34 | 10.05 | 2.54 | 8.14 |
| 7.13 | 12 20 | 5.23 | 11.12 | Hunedóra . . . . . | 4.10 | 9.38 | 2.30 | 7.45 |

### Braşov — Zêrneştĭ

| trenu mixtu | trenu mixtu | trenu mixtu | | trenu mixtu | trenu mixtu | trenu mixtu |
|---|---|---|---|---|---|---|
| 8.35 | 4.55 | | Braşov . . . . . . . | 7.44 | 1.29 | |
| 10 28 | 6.36 | | Zêrneşti . . . . . . | 6.20 | 12.05 | |

### Mureş-Ludoş — Bistriţa

| | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|
| 4.— | Numai Luna comunică 9.10 | 4.20 | Mureş-Ludoş . . . . | 6.46 | 7.21 | Numai Vineré circulă |
| 5 03 | 10.28 | 5.35 | Zau . . . . . . . . | 5.49 | 6.24 | |
| 6 48 | 12 41 | N. Marţa comunică | Ţagu-Budatelio . . . | Circulă numai Marţa | 4.50 | 9.40 |
| 7 38 | 1.54 | | St. Mihaiu de câmpie . | | 3 44 | 8.46 |
| 8 33 | 3.02 | | Lechinţa . . . . . . | | 2.48 | 7.43 |
| 9 07 | 3.41 | | Ş.-Măghiăruş . . . . | | 2.01 | 6. 2 |
| 9.59 | 4 55 | | Bistriţa . . . . . . | | 1.16 | 5 55 |

### Arad — Timişóra

| | | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| 6.20 | 11.25 | 5. | | Arad . . . . . . . | | 10.43 | 3.44 | 10.55 |
| 7.08 | 12.15 | 6.14 | | Vinga . . . . . . . | | 9.42 | 3.01 | 10.11 |
| 8.01 | 1.10 | 7.39 | | Timişóra . . . . . | | 8.20 | 2.— | 9.10 |
| 12.47 | 8.47 | 12 27 | 5 10 | Seghedin. . . . . . | 6 05 | 2 30 | 10 05 | 2.15 |

### Sibiiu — Cisnădie.

| trenu mixtu | trenu mixtŭ | | trenu mixtu | trenu mixtu |
|---|---|---|---|---|
| 5.30 | 2.15 | pl. Sibiiu . sos. | 7.10 | 9.20 |
| 5.42 | 2.27 | „ Selemberk „ | 6 57 | 9 07 |
| 6.06 | 2.51 | „ Cisnădie pl | 6.36 | 8.46 |

### Sighişóra — Odorheiu-sècuesc.

| trenu mixtu | trenu mixtŭ | | trenu mixtu | trenu mixtŭ |
|---|---|---|---|---|
| 3 22 | 11.08 | Sighişora . . . | 9.51 | 5.32 |
| 3.54 | 11.48 | Haşfalĕu . . . | 9.02 | 4.54 |
| 6.20 | 1.59 | Odorheiu-sécuesc. | 7.15 | 3.— |

**Notă:** Orele însemnate în stânga staţiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. — Numerii încuadraţĭ cu linii mai negre însemnéză órele de nópte.